

SLOVENSKI NAROD.

—haja vsak dan, izvenš ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 18 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od štatisopne petit-vrste 6 kr., če se omenilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravištvo, za katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Zasedenje Bosne

je po vseh poročilih uže več dnij potrjena gotovost, in vsak čas pričakujemo vesti, da se je vršiti začelo. Dozdaj pa še te vesti nij. Najbrž Avstrija, katera je dobila na kongresu od Evrope nalog, da zasede Bosno in naredi tam red in mir, čaka zdaj odgovora turškega. Kakor namreč zadnji telegram iz Berlina še 2. julija pravi, turški zastopniki na kongresu še nemajo nobenega poduka, kaj naj odgovorè na evropsk mandat Avstrije, zasesti Bosno in Hercegovino. Znano je, da so Turki dozdej protestirali zoper zasedenje Bosne. Kaj bode če pri tem ostanejo? Kaj če se našej malej vojski, kolikor je je mobilizirane ne umaknejo radovoljno, pa da bi tudi le iz principa branili se, na pr. zakopavši se na necih krajih kakor v Plevni? Mi bi morali novo vojsko s Turčijo začeti, in to bi bila velikanska zadrega za našo monarhijo.

Vse upanje je, da se bodo te težave odklonile, da se Turčija ne bode upala protiviti se. Pa gotovega vendar še nič nij. Sultan ima muhe, poleg tega pa je ves odvisen, in celo le od denes do jutri gotov. Isto tako je bosensko muselmanstvo fanatizirano, mnogo je nerednih razbojniških čet v Bosni. Vse to so stvari, ki dajo razmišljati in neveselo možnost odpirajo, da avstrijsko delo ne obteče tako gladko in hitro, kakor si želimo. To se ve, da bi potem vsega tega krivi bili oni, ki so stvar, katero je vse dobro avstrijsko novinarstvo uže dve leti kot potrebno izpoznalo in priporočalo, do zdaj, do zadnjega hipa odkladali in zavlačevali, namesto da bi bili uže davnaj Rusiji na strani v akcijo stopili.

Naši oficijozni se delajo nekako deviško in ne vedo kaj bi rekli. Zatorej deloma stvar tako zavijajo, kakor da ne bi šlo za prvo deljenje Turčije in za osvojenje slovanske provincije, temuč le za nekovo začasno narejanje reda v tujej hiši, za vdomovinjene beguncey. Prazno! Kedar bode Avstrijo stalo milijone in milijone in večletnega truda, da uredi Bosno, rodovitno zahrbtno in zaslombno deželo svoje Dalmacije, potlej naj jo bode zopet komu tujemu izročila? Smešno! Tako tolašilo se menda rabi le Magjarom in nemškutarjem za utišenje, da umolknejo s svojim dvelentnim pridigovanjem, da Bosno zasesti nij v našem avstrijskem interesu.

Novine poročajo, da bode glavni poveljnik Bosne general Josip Filipović, Slovan, Hrvat. Za civilno upravo se imenuje sekcijški šef Breisky, tudi Slovan. Piše in govori se, da je uže več slovanskih uradnikov namenjenih da se pošljejo precej za vojsko v Bosno urediti upravo. Torej bode strah onih, kateri se boje, da bode administracijo dobil kak Magjar Kalay v roke, ter da bode bujskal mohamedane zoper kristijane, in tako slovanski čut paraliziral, — vendar le prazen. Pa tudi, ko bi se ta neugodnost res zgodila, ej, potem bi Magjari imeli novo kost v goltanci, a imajo jih uže do zdaj več, nego jih prebaviti mogo.

Nekaj o zdravstvenih razmerah ljubljanskih.

V Ljubljani 28. jun. [Izv. dop.]

Mesec dnij uže je, kar sta nemška tukajšnja dnevnikarja prijavila celo vrsto nasvetov — bilo jih je deset —, katere je bil mestni fizikat ljubljanski s zdravstvenega stališča z ozi-

rom na bojè pretečo opasnost epidemij ali kužnih boleznij mestnemu magistratu predlagal. Da bi se bolje razumelo, kar mislim pozneje povedati, treba da naj prej — se ve da kolikor moči na kratko — posnamem omenjene nasvete. Mestnemu fizikatu se sledeče naredbe potrebne dozdevajo: 1. O poletnem časi naj se vsaj dvakrat na teden stranišča, kanali in gnojišča po mestu desinficirajo ali razkužijo; 2. Sestavi naj se več zdravstvenih komisij; 3. Izvažanje straniščevine naj bode dovoljeno le mej 11. in 4. uro ponoči in tudi tedaj le v dobro zaprtih posodah; 4. Mrliče v fijakarskih vozovih na pokopališča voziti, naj bode prepovedano; 5. Stanovanja naj se preiskujejo ali niso nezdrava niti prenapolnjena; 6. Živežki se prodaje, zlasti meso, naj se strogo nadzira; 7. Na kladeze ali štirne naj se posebno pazi; 8. Naj se išče prostor ki je pripraven za bolnico, če bi je treba bilo za kužne bolnike; 9. Za prenašanje bolnikov naj se omislijo nove nosilnice; 10. klanje drobnice v nekej hiši na Poljanah naj se ustavi. — Te predloge — tako sta dalje poročala omenjena lista — je magistrat v seji pretresal in s tem rešil, da jih je šest — zavrgel; le glede štirih (6, 7, 8, 9) je obveljalo, da treba nekaj storiti.

Prav videlo se je časniškemu poročilu mej vrstami, kako g. mestnega fizika in njegove privrženike le ta „rešitev“ peče! Zato sem vedno čakal, da bodo v kake novine žolč razlili, pa vse je tiho ostalo, le necega dunajskega dnevnika dopis je stvar v misel vzel. Sicer pa nij težko ugeniti, zakaj gospódo nij mikalo stvar razpravljati: če bi bil magistratski gremij vsaj po večini naroden, hohó, potem bi ne bili pesti v žep tiščali nego zelo glasno ragljali

Listek.

Zagreb.

Zagreb je glavni grad kraljevine Hrvatske in Slavonije ter bivše vojničke krajine, zajedno tudi duševno središče za omenjene pokrajine. Tej okolnosti se ima po največ pripisati, da sedaj, ko po družih mestih naše monarhije vlada večja ali manja stagnacija, Zagreb očitno napreduje, raste in se razprostira na vse strani.

Dolgo časa je imel Zagreb manje stanovništva nego Ljubljana, še prigodom zadnjega številjenja leta 1869/70 nij ga bilo popolnem 20.000, v zadnjem času pa se je začelo tako rapidno množiti, da ga sedaj broji 25 tisoč. — Neposredni uzrok temu je prednost, katero ima Zagreb izmeji ostalimi provincijalnimi mesti, in sicer, da je središče dveh vlad, civilne Hrvatske in Slavonije, katerej stoji na čelu ban, in civilizirane vojničke kra-

jine, katerej predstoji zapovedujoči general. Vsled tega ima Zagreb napram ostalem prebivalstvu toliko činovnikov, kakor nobeno drugo mesto v avstro-ogerskej monarhiji, ter se prav nazivlje: „činovnički grad“.

Do leta 1850 se nij Zagreb odlikoval pred družimi mesti hrvatskimi niti glede čistote niti glede lepote sploh; še le pod absolutizmom se je počelo delovati na polepšanje in uredjenje ulic, šetališč in stavb, ter se je ustanovil plan za daljno razvijanje in razprostiranje.

Vendar se Zagreb dolgo časa nij mogel povzdignuti do višje stopinje radi pomanjkanja industrijalnih podjetij, ter radi preneznatne trgovine, v katerej so ga nadkrilila sosedna mesta Sisek in Karlovec. — Tako se je grad polagoma sicer razvijal in lepsal uže do leta 1870, ali nij bilo opaziti večjega napredka, čeravno je dobil l. 1862 železnico iz Zidanega mosta v Sisek in nekaj pozneje iz Zagreba v Karlovec. — Novih hiš se je le malo zidalo, in te niso imele cene, stanovi so bili prazni,

prodavale so se nepokretnosti često po eksekutivnih dražbah in pod procentno vrednost, in nikdo nij mislil niti ne sanjal, da bi kedaj ali tako hitro se toliko spremeniti moglo. Na izdelani, in po kr. dvorskej kancelariji odobreni plan ob razširjenju Zagreba se je bilo čisto pozabilo in radi tega je celo gradsko zastopstvo dovolilo, da se je leta 1864 zidala plinarica na gradskem zemljišču, ki se bode v kratkem ravno v sredini mesta nahajala.

Uvedenjem dualizma l. 1867 je zadobila kraljevina Hrvatska in Slavonija svojo avtonomijo v poslovihi notranjih, bogoslovja in uka ter pravosodja, pa je vsled tega ustrojena bila kr. zemaljska vlada v Zagrebu z vsemi pomočnimi uradi l. 1869. — Skoro potem je bila provincijalizirana vojnička krajina in ustrojila se je pri c. kr. glavnem zapovedništvu vladna upravna oblast, t. e. kr. stol sedmorice in c. kr. banski stol za vojno krajino. — Tim načinom je zadobil Zagreb dve civilni vladi in razen obstoječega uže najvišjega in višjega

In nekoliko bi bil smel gosp. fizik po vsej pravici olajšati si srcé. Mogoče, da pohvaljeno njegovo „neumorno trudoljubje“ sem ter tja kaj predalec sega, vsaj nekateri njegovi nasveti pa so izvéstno popolnem opravičeni in res preudarka vredni. Vrhu tega naj bi bil magistrat pomislil, da se s potrebnim taktom najsitnejša naredba da izvesti tako, da nikdo njene osti preveč ne čuti.

Če se splošna desinfekcija v smislu 1. predloga za zdaj nij odobrila, si to tolmačim tako, ker je magistrat mislil, da v to svrhu lahko vsak meščan sam stori svojo dolžnost, kar je tudi istina. Ne umejem pak apatije gospodov gledé družih toček. Zakaj na prim. se tako trdovratno ustavljajo, da bi se straniščeovina prevažala le v tistih ponočnih urah, kedar so ulice prazne? Da je tistim ljudem, ki imajo baš s tem neprijetnim delom posel, vse jedno, kedaj uživajo neizogibno — vonjavo, in da jim je tem ljubše čim preje je muka pri kraji, to verjemo, a tu pač sme večina zahtevati nekoliko ozira. Saj nijmo vsi ljudje poljedelci, ki so morda uže raznih dišav bolj vajeni. Pa ko bi se še držali ustanovljene ure p. n. eksporterji snovne promene! Kolikokrat obiskovalci gledaliških predstav, katerim je vedno konec pred 10. uro, srečujejo počasi in bobneče premikajoče so kola z velikimi trebušnimi posodami, kojih ropot uže vsak — nos v beg spravi. Po letu pa človek odhajajoč na večerni sprehod odpre okna, da bi se stanovanje shladilo, in s čistim vzduhom napolnilo; oživiljen povrnivši se domú stopi v sobo veseleč se mirnega spanja — toda, kaj je to? kakšen parfén?! Na zaželeni počitek niti misliti nij! Jedva se nevaljeni gost malo izkadi iz sobe — čuj, zopet nekaj gromí tam z daleka, ojoj, druga, morda, pomnožena izdaja! Ali sl. magistratá očanci nič ne uduhajo? Komú bi bilo na kvar, če bi take nedostatke odpravili? Zakaj je drugé to mogoče? Naj omenim tu mimogredé, da so v Beču ravnokar sklenili, na čolnih izvažati straniščeovino; stroški za to so proračunjeni na 25.000 goldinarjev.

Preidimo na drugo staro pritožbo, za katero ima naš magistrat kosmata ušesa. Nij ga skoro dne brez otroškega mrliča; večina otrok umirá nekaj let sem za nalezljivimi boleznimi. Navada je, da otroke k pogrebu vozijo — v fijakarjih! Gospoda magistratski predsedniki, kaj menite, ali je res posebno

prijetno sestiti v voz, v katerem je pol ure prej mrlič drdral k sv. Krištofu? Ali Vi brez vsega strahu svojega sinčka, svojo hčerko posadite v tak voz na mesto — mrliča, katerega nežno žival so vplenile kozé ošpice ali difteritis? No, čestitam Vam o debelej Vašej koži! Gledé fijakarskih voz ste res neizmerno liberalni, še več, Vi ste kar komunardi! Ne samo za vožnjo mrličev, nego tudi za transport mnogovrstnih bolnikov in še bolj mnogovrstnih, neprostovoljnih popotnikov Vam ugajajo ti vozovi. Menda ga nij tako raztrganega berača, da bi se magistratni organi obotavljali pomašiti ga v prvi konfertabel, ki jim v pest pride, in kako za zlo vzemo vozniku, ki se brani tacega pasažerja bojéč se, da bi mu onesnažil lični voz ali pa še celo kako naselbino malih živalic vanj zatrosil. In kako simpel je tú pomoč! Magistrat naj za vse take potrebe napravi svojo vozé, kakor jih imajo drugod, pa bode vse dobro! Kaj je to taka reč? To Ljubljana uže še zamore, pa — kje drugod prištedite! Komunalne kočije bi še kako drugače tudi prav prišle, zlasti bi dobro služile magistratske gospóli za njene — komisijone. Pa jim saj ne bodo smrdele, ker so taki „ritter ohne furcht“, ki se ne boje niti kuge niti — ušij! Nikakor pa bi ne pritrđil tistej nagodbi ki se neki snuje zaradi vožaje mrličev z jednim samim podjetnikom, če bi bil vsak potem nepogojno na tega navezan. Zakaj bi se strigel zaslužek fijakerjem, ko jih je itak menda pol preveč. Za pósodo mestnega mrtvaškega voza naj bi bila pa ustanovljena zinerna taksa.

Toliko za denes! Skušal sem samo na teh konkretnih slučajih dokazati, da bi sanitarna uredba našega mesta zaslužila več resne pozornosti. Ormuzd.

Učiteljem v rzsodbo.

(Iz učiteljskih krogov.)

R—i. Nij še minulo mnogo let, odkar se je pričelo po novem delovati na šolskem polji. Resno je bilo to delovanje početkom, in navdušeni pedagogi v Avstriji so pozdravili oni čas z veselim pozdravom za dobo, v katerej bode pričela cvesti omika narodov, iz katere bode prihajal zlati vek splošnega blagostanja. Ako je tedaj ineligenčni svet radostno nazdravil šolskim reformam, kdo bi se potem čudil, ako so šli učitelji pedagogi, katerih stanje bilo je do onega časa v razmeri k njihovemu poklicu

nedostojno, ako so šli ti, pravim, še dalje, ter so si zlate gradove v zraku zidali, ne domisljajoč si, ka nemajo trdnega temelja. Vsaj so v državnem zakoniku čitali črno na belem nove, njim in narodnej šoli boljše bodočnost kazoče jim postave od 1868 in 69. leta, — prve cvetke po dolgej zimi. In človeško srce v bedi, kako rado, prerado upa! In prostost in neodvisnost, kako sti vsemu človeštvu priljubljeni, kako je vse v to nevdušano! In pedagogi, so tudi ljudje!

Z reformiranjem šolskih vnanjih razmer, učiteljskih plač, njihovega novega stališča v oziru na druge stanove, storil se je velik korak v prospehu národnega šolstva. Ako bi se bilo s to reformacijo nepristransko, ozirajoč se jedino le na povzdigo naših šol in s tem na omiko národa, nadaljevalo, dosegla bi se bila nedvomno tudi ta svrha, in naše šolske postave morali bi hvaliti in poznejši rodovi, hvaležen bi jim bil tudi zdanji národ.

Ali se je pa kedaj na to oziralo? Ne! in jaz si upam trditi, da je bila reformatorjem, kakor ob vsakem časi drugim, tako tudi zdaj tem, blagostanje národa in učiteljstva deveta briga, ter so jim pri izvrševanju šolskih postav pot kazali le osobni oziru, kár je bil tudi povod, da so sebe in druge za nje navduševali. Naše šolske postave bile bi v rokah požrtvovalnih in pravičnih mož plodonosne; ker so pak prišle takoj po svojem rojstvu takovim ljudem izvrševalcem v oblast, kojim je bila svoja draga osoba glavni motor, zato so izgubile svojo prvotno vrednost, in dan denes stoje te tolikanj slavljene postave v takej podobni moža, ki ne ve, ali bi pritrđil ali zanikal.

Pričetek reformiranja šole bil je resen; iz resnosti prošlo se je v šalo, ter se je cela reformacija na tak način zasukala, da se je vse na slabše reformovalo! Ozrimo se le v prvo zdanje desetletje naših šolskih postav in ogledimo si njihov sad, ali more biti še tolikanj skromen človek z vspehom zadovoljen? Jaz mislim da ne nobeden, saj bi se drugače ne slišale vedno pritožbe najboljših učiteljev o slabem, neumnim ustroju notranjskih delov naše šole. No pa vnanje razmere šolske učiteljev so se gotovo po naših novih šolskih postavah, tem kvintesenecem pedagogovanja, na najboljšo, vse učiteljske kroge zadovoljivo stran zasukale? No, rad, prav rad bi poznal učitelja, ki bi dejal: zadovoljen sem s svojim stanjem in novo šolo. Prvo desetletje na-

sodišča, to je, kr. stola sedmorice in kr. banskega stola še ravno ta soda za vojno krajino.

Pri tej priloznosti pomnožilo se je stanovništvo Zagreba tekem kratkega časa za preko 200 obitelji, kar je dalo povod, da je nastopilo počem od l. 1870 veliko pomankanje stanov, ter vsled tega so se naglo počele zidati nove hiše, otvarati nove ulice in vrednost starih hiš se je pomnožila za celo tretjino. — Špekulacija se je počela gibati, kredit precej rasti in v treh letih so se ustrojili novi denarni zavodi, kakor eskomptna banka, komercijalna banka, obća štedionica i zalagavnica in zagrebačka štedionica, dočim je do otovrej delovala jedina „prva hrvatska štedionica“, ustrojena leta 1846.

Ako se pomisli, da centralna uprava samo civilne hrvatske vlade, pri katerej je namešeno razen bana in treh oddelnih predstojnikov 10 sovjetnikov, 13 tajnikov, 12 koncipistov, 20 pomočnih uradnikov, stane na leto okroglih 262.000 gold.; — računarski urad,

gradjevni urad, zemaljska blagajna, archiv in statistički urad skupaj 60.000 gold., zatim kr. stol sedmorice 51.000 gold., a kr. banski stol 123.000 gold., — se vidi, koliko dobička ima Zagreb samo od teh oblastnij. Razen autonomnih hrvatskih in vojničkih oblastnij nahajajo se v Zagrebu uradi, spadajoči pod ministerstvo ogersko, in sicer kr. zemalj. finančno ravnateljstvo s svojim računarskim odsekom, z državno blagajnico, z uradom za odmerjenje pristojb, poreznim uradom, poreznim nadzorništvom, carinskim uradom in uradom katastralnim, zatim brzovjavno in poštno ravnateljstvo, zapovedništvo domobranstva, in končno uprava železniške postaje ogerske, kakor južno železniške družbe.

Politično upravnih činovnikov je v Zagrebu 143, sodbenih 98, financijskih 146, brzovjavnih 50, poštних 45, upravnih in sodbenih za krajino 138, vojničkih blizo 100, ne računši diurniste in podvorničko osobje.

Vseučilišče Franjo Josipa I. v Zagrebu,

otvoreno leta 1874, stane na leto 111.248 gold., in ima na treh fakultetah 34 profesorjev, višja gimnazija 21, velika realka 17, preparandija, moška in ženska, 9 učiteljev, — gradskih ljudskih šol ima Zagreb 4 za dečke, mej temi jedna paralelka, 2 za deklice, od kojih je jedna višja z 8 razredi. Druga preparandija za ženske obstoji v samostanu milosrčnih sester s pravom javnosti, in se nahajajo tam posebne šole za žensko mladež. — Lani se je ustrojila v bolnici milosrčnih sester šola za babice, trgovska komora nastoji ustanoviti posebno šolo za trgovino in obrtnost, a tukajšnja gospodarska podružnica šolo za podkovanje konj.

Prvostolni kapitol zagrebški broji razen nadbiskupa 26 kanonikov in 10 prebendarjev, kateri, kakor je nekdo pred nekaterimi leti v bečkem državnem zboru trdil, namesto kanonikov Boga molijo.

Župnih uradov ima Zagreb 4 katoliške, in to: pri sv. Marku, sv. Mariji, sv. Ivanu in

ših šolskih postav minolo je, a zadovoljile niso tudi malo ne pedagogov, niti ljudstva, niti oni jih ne morejo hvaliti, ki so jih sami ustvarili, ker ti uvidijo (?) zdaj, da oni, ki stvari, mora dobro premisliti, kaj hoče ustvariti, in stvarjenje to kakove posledice bode imelo.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 3. julija.

Kedaj bomo marširali v *Bosno*? Nekateri pravijo, da denes, jutri, pojutranjem; drugi pa trdijo, da še le sredi tega meseca. Najbrž tačas, kedar bode Andrassy od vseh velevlastij imel dovoljenje v žepu. — Če se bode Turčija vstavljala, bode še jeden del avstrijske vojske mobiliziran.

Čehi so zadnja leta zidali na narodne stroške velikansko gledališče v Pragi. Stroški za to so se pokrili z nabirami in doneski posameznih rodoljubov. Poleg tega pa je bila razpisana velika narodna loterija. Bilo je sto tisoč lozov po 3 gold. oddati. Prodano je bilo lozov nekaj menj, namreč za 240.000 gold. Zadnjega pretečenega meseca je bilo zrebanje. Češki listi, ki so nam včeraj prišli, priobčujejo izvlečene številke.

Hrvatski sabor se snide 8. julija. Imamo li od njega kako politično važnejše dejanje pričakovati? Čas je pač važen.

V *ogerskem* ministerstvu se je zgodila mala nepomenljiva izprememba, da je Perczel zapustil stolec pravosodnega ministra, in je Pauler stopil na njegovo mesto.

Vnanje države.

S *kongresa* poroča telegraf 2. julija: Turški zastopniki pričakujejo denes iz Carigrada podukov, kako naj se vladajo glede terjatve zasedenja in osvobojenja Bosne od strani Avstrije. — Besarabsko in rumunsko vprašanje se bode denes nadaljevalo obravnavati. Besarabija se Rusiji odstopi, a čuje se, da mali kos nje nad ustjem Kilije ostane pri Rumuniji, katera dalje dobi Dobručo in mal del bolgarske zemlje za vojno odškodovanje.

Srbski zastopniki se baje zadovoljne kažejo s tem, kar so na kongresu dosegli. Črnagora dobi Bar (Antivari), kateri bode nevtralna luka, a tako, da bodo smele avstrijske vojne ladije vanj prihajati.

Kakor se v „Times“ poroča 1. julija, bode mej Srbijo in Črnogoro (katera tudi po tem viru dobi Bar) 20 milj prostora za železnico, katero misli Avstrija skozi Bosno do Soluna izpeljati. Črnagora dobi zdatno povečanje svojega ozemlja v sever in severovzhod.

sv. Petru, zatim jeden židovski, grško iztočni, grško-katoliški, protestantski in vojnički.

Časopisov izhaja v Zagrebu 20, mej katerimi so 4 dnevni: „Narodne Novine“, „Obzor“, „Agrar Zeitung“ in „Kroatische Post“, ostali so beletristični, podučni in strokovni, kakor: „Vienac“, „Svotozor“, „Pučki prijatelj“, „Smilje“, „Napredak“, „Hrvatski učitelj“, „Humoristički list“, „Gospodarski list“, „Sevski gospodar“, „Katoliški list“, „Sokol“, „Mjesočnik“, „Stenograf“, „Liečnički vjestnik“, „Bumarski list“, „sv. Cecilija“. Mej političnimi listi nij nobeden protinaroden, in sploh nema otovrej nijeden list v Hrvatskeji in Slavoniji protinarodne tendencije.

Tiskarn je v Zagrebu 7, katere imajo precej posla, ker zato skrbijo razen izdajateljev periodičnih listov oblastnije, ki dajo tukaj tiskati zakonike v latinici in cirilici, potrebne za urade cele dežele, tiskanice kakor tudi šolske knjige, — zatim Jugosl. akademija za znanosti in umetnosti, ter razna društva, korporacije in privatniki.

(Konec prih.)

Grški zastopnik je bral v kongresu deklaracijo, ki meri na to, da bi se v interesu miru morale grške provincije s Kreto vred združiti z Grecijo.

V diplomatičnih krogih se govori v Berlinu, da bode kongres glavna vprašanja še ta teden končal. Potem bodo delali posebni odbori o manjših vprašanjih.

Angleži baje obravnavajo s Turki o nakupu otoka cipernskega. Turki hote baje otok Cipern dati za 5 milijonov funtov šterlingov. Ker jim je huda za denar se utegne kup narediti.

Italijani se podvizavajo „zadostenja“ dajati, to je, izgovarjati se zaradi žaljenja avstrijskega konzula v Benetkah. „Pol. Corr.“ javlja iz Rima, da je 30. junija bil generalni tajnik ministra vnanjih zadev pri avstrijskem poslovniku za zamero prosit prišel.

Iz *Pariza* dopisi in poročila ne morejo prehaliti, kako lepa je bila in veličanstvena republikanska slavnost 30. junija. Mesto je bilo razsvitljeno in vse v zastavah, celo noč živo in veselo. V tacih demonstracijah so Francozje mojstri. — Konservativci se pa pritožujejo, da so od republikancev strahovani in terorizirani.

Iz *Rima* se necim katoliškim listom piše, da zadnje vesti o papeževem slabem zdravju niso bile resnične. Papež vstaje zjutraj ob 5. in dela do noči.

Preko Španije poroča telegraf da je *marokanski* cesar umrl, dogodek, ki na evropske odnošaje pač malo vpliva.

V *Indiji* hočejo, kakor uže poročano, Angleži zmanjšati število vojakov, katere imajo domači indijski knezi. Indijske novine zato prav pikro pišejo zoper Angleže, ki so torej tudi vedeli, zakaj so v dogovorih s Šuvalovim in na kongresu naenkrat popustili svojo vojevitost.

Dopisi.

Od koroške Vrbe 30. junija.

[Izv. dopis.] Mnogokrat sem v kranjske deželi slišal, kako zaspan je še slovenski Korošec, kako neveden, še nepodučen o naši milej materi Sloveniji. Ali komaj sem par mesecev tukaj, prepričal sem se, da nekaj o tem sumnjičenji je sicer res istina, kajti da je nepodučen, morem priznavati, ali mnogo jih je, kar sem imel priliko občevati z njimi, da se vendar uže zavedajo Slovanstva, posebno sem pa to opazil v Rožnej dolini. Mnogo kmetov, govoreč o tej stvari, pravilo mi je še o taboru, kateri je bil pred nekimi leti, na katerem se slovenski Korošci dobro spominjajo, in rekli so, kako resnične besede so slišali od gg. govornikov. Dobro bi res bilo, ko bi se mogli taki shodi še osnovati, kajti s tem bi se oživljalo in narodno budilo naše ljudstvo, ter se zavedalo ponosa svojega materinskega jezika. Dasiravno je tu slovenščina nekako v dialektu, teškeje razumljiva slovenščina, vendar sem se je privadil brzo, in uvidel, da mnogo bolj izobraženih kmetov, kateri vsaj knjige družbe sv. Mohora beró (katerih je v našej fari nad 60 udov) govore lepše in razumljiveje.

Zunaj družbe sv. Mohora bere se še tu jako malo. Le sem in tja sem našel „Slov. Gospodarja“. Ljudij za duševno oranje narodnih ledin, priznati moram, je malo. Tu in tam pač kak duhovnik. Mej učitelji pa, rekel bi — skoro nič, kar je res žalostno ali resnično.

Ljudstvo slovenske Koroške vendar še nij izgubljen, kakor sem prej slišal, le to bi jaz svetoval, da bi bil za naše koroške Slovence majhen list, katerega bi materialno tudi drugi Slovenci podpirali, in na tak način, da bi list na kmete, če nij drugače, na pol zastonj pošiljali, za kar bi bil

prestrojen „Besednik“. Leposloven „Besednik“, kakor je zdaj, je prava nepotreba mej slovensko žurnalistiko. Kot provincijalen naroden organ koroških Slovencev imel bi veljavo in vspeh.

Na tak način bi se zboljšalo stanje zavednosti v slovenske Koroški, in ljudje bi dobili veselje do branja, kar bi se jih s časoma samih mnogo naročilo še na druge občeslovenske časnike.

Izpod Nanosa 2. julija. [Izv. dop.]

Želja, ki smo jo tako močno gojili, se nam je izpolnila; visoko čislani in spoštovani gospod dr. Jurij Šterbenec je imenovan od Njegovega Veličanstva presvitlega cesarja za župnika v Hrenovice. Veselje se je vsacemu faranu z obraza bralo, ko je čul to, v istini za vse nas jako veselo, ter tako teško pričakovano novico. Prav tacega gospoda je naša fara za farmana potrebovala. Marsikak „gordički vozal“ je bil, ter je deloma še pri nas za razvolati. Kolikor smo dosegli imeli prilike videti in slišati o obnašanji ter delovanji tega čestitega gospoda dr. Jurij Šterbenca je vse hvale in spoštovanja vredno. Smelo rečem, kar mi gotovo tudi vsak sofaran pritrditi mora, da nam je ta gospod, v majhenem času uže kakor farni oskrbnik, več dobrega za župnijo učinil, kakor slednji njegovi prednik v celem času oskrbljevanja in službovanja. Če nam ta gospod še za prihodnje tako skrbljiv ostane, kar pa dvomiti nečemo, štela se bode naša, dosehdob ne jako srečna fara mej bolje. Bog nam ga torej ohrani na mnogaja ljeta v prid in srečo cele župnije.

Iz Novega mesta 1. julija. [Izv. dopis.]

Po dveh prazničnih dnevih pred prvim julijem je sleherni iz mej nas, ki ob meseci plačo vleče iz davkarske kase, teško pričakoval, posebno, ker pri nas je vse bilo do zdaj drago; vsak je želel, da dobi svoj zasluženi denar na prvi dan meseca ter se za celi teden s potrebnimi rečmi na trgu preskrbi. Pri nas namreč samo v ponedeljek kmetje nekaj na prodaj prinesó, vsak se v tem dnevi mora s potrebnimi preskrbeti, ako neče celi teden s svojo družino lakote trpeti. Lehko si je tedaj misliti, kako je neučakljivo vsak iz mej nas gledal, kedar njegov zaslužek dojde. Vendar glejte! Denarja nij bilo 1. julija v davkarskem uradu! Tedaj splošna kalamiteta? O tega pač ne! Davkarski organi so seveda zase dobro skrbeli. Oni, kakor sem čul, niso zamudili denarja sebi izplatiti, in razen njih so tudi oficirji svoje plačilo dobili, samo za nas „druge“ c. kr. nij ničesar. Zakaj še le tedaj poizvedeti, da denarja nij, kedar je uže najskrajnejši čas izplatiti? Zakaj se je še le denes telegrafiralo v Ljubljano, da denarja nij? Tako pride, da prej ko si mi mestni prebivalci kaj kupiti utegnemo, tuji branjevci zgodaj uže, kar le morejo nakupujejo in proč k železnici spravljajo, — ne zadostuje, da nemamo ni dobrega mesa, ni kruha, ni zdrave vode, še teh denarjev, katerih človek komaj pričakuje, na čas se dobiti ne more, dasiravno marsikatera družina, iz več oseb obstoječa, si potrebne za celi teden preskrbeti ne more — po neredu nekaterih.

Iz Estre 1. julija [Izv. dop.]

Resnica je, da je sam visoki cesar potrdil osnovne pogoje in §. 19, ki daje našemu kakor vsem jezikom enakopravnost. S tem je raznim kancelijam naloženo, da imajo narodu po domačem jeziku svetovati in pogodbe sklepiti. Ali

▼ Kopru v Istri pri morji neki advokatje T. G. črnijo, da naši domači možje in pisarji ne smejo ljudstvu svetovati in pisati s svojim jezikom slavjanskim, in pogodbe napravljati. Ti advokatje in notarji, da si slovanščine naše ne znajo, pravijo vendar, da oni zdaj imajo pravico vsa pisma in vse pogodbe sami sklepati. Za vsako pogodbo v Kopru mora biti Istranu jeden tolmač, ki več jezikov zna. Bog ve, zakaj se takovo lahonstvo podpira, zakaj se slovanščini mesto ne da! Ali ne vpijejo laške demonstracije dovolj jasno: bodite pravični Slovanom!

Domače stvari.

— (Strašna nevihta in toča.) Včeraj ob sedmih zjutraj je nastala pri nas velika nevihta, in kmalu je začela toča biti. V prisilnej delavnici je n. pr. ubila 95 okenskih šip, na mnogih krajih je vihar drevesa izruval ali razklal. Strela je na močvirju baje ubila neko žensko, a blizu št. Vida je železniškega čuvaja ranila močno, a ne usmrtila ga. Toča je strašno potolkla žitno polje okol Polhovega gradca, Medvod, pod Šmarnogoro, v Št. Vidu, na Ježici, Črnóvčah baje do Domžal. Natančnejših poročil še nemamo. Dal Bog, da bi bilo menj hudo nego je v prvi hip občna govorica raznesla.

— (Kegljanje na dobitke.) V nedeljo 21. t. m. pričelo se bode na kegljišči čitalniške restavracije na korist dramatičnega društva kegljanje na dobitke, katero bode trajalo do nedelje 11. avgusta. Dobitki bodo, kakor se nam poroča, presegali vrednost 100 gold. Zatorej, in tudi glede tega, ker je stan blagajnice dramatičnega društva jako neugoden, želeli bi bilo, da se ljubljanski narodnjaki dejansko, pa z dežele z denarno podporo v prav obilnem številu kegljanja udeleže, posebno ker bode treba letos slovenskemu občinstvu prinašati mnogo večje žrtve v podporo tega tako važnega narodnega zavoda, kakor minola leta, ako hočemo, da si ohranimo slovensko gledališče v Ljubljani.

— (Na trgu sv. Jakoba) so začeli zidati vodnjak.

— (Mozirska čitalnica) obhaja v nedeljo 7. julija svojo prvo obletnico. Veselica se bode vršila s prijaznim sodelovanjem vnanjih odličnih pevcev po sledečem načrtu: 1. Po zdrav došlih gostov. 2. Petje: „Slovan“, „Luna sije“, „Ilirija“, „Rožica“, „Što čutiš“, „Mih kraj“, „U boj“. Zabava z godbo in plesom. Začetek ob 8. uri zvečer. K obilnej udeležbi vabi najuljudnejše Odbor.

— (Francosk pesnik mej Slovenci konfisciran.) Poročali smo, da je bil polu literarni slovenski list „Besednik“, ki v Celovci izhaja, konfisciran zaradi neke pesnice z naslovom: „Boštjan“. Kakor čujemo, dotična pesen niti originalna nij bila, nego je prevedena iz francoskega, delo slavnega Bérangera. Ker je bil prevoditelj pozabil slavnega francoskega očeta pri pesnici imenovati, izpoznal je drž. pravdnik celovski dotični „carmen“ za državni nevaren. Sodnija konfiskacije nij potrdila zvedevši, da se v francoskem originalu uže pol stoletja razširja po Evropi in tudi po svobodnej Avstriji.

— (Iz Celovca) pišejo, da je junija meseca letos še prav malo tujih gostov prišlo v koroške zdravilne kraje in kopelišča. Upajo, da bode julija meseca bolje.

Razne vesti.

* (Spridenost nemških časnikov.) Znano je, da je bil angleški list „Globe“ prinesel tajni dogovor Rusije in Anglije, predno se je kongres prav začel. Brž so tačas nemški listi uganili in pozitivno trdili, ter dokazovali, da je ruska diplomacija besedo prelomila in pismo izdala. A zdaj so na laž postavljeni. Zvedelo se je namreč, da je ono pismo izdal nek angleški pisar pri ministerstvu vnanjih zadev.

* (Procesija in tepež.) V Marseille imajo navado, da napravijo vsako leto 28. junija prvi mestjani procesijo, v spomin na rešitev kuge l. 1721. To procesijo je pa letos mestni župan prepovedal. Kljub tej prepovedi zbralo se je 28. m. m. veliko občinstva in prvi mestjani, predsedniki raznih društev in tudi več generalov, ter so šli v procesiji proti nekej kapeli. Ko so šli mimo kipa škofa Belzunca, okinčali so ga z venci. Drugi so to videli, in kmalu se jih je tolikanj zbralo, da so odločno zahtevali, naj se ti venci proč spravijo. Več nego 2000 ljudij stalo si je nasproti, in mnogo se jih je zgrabilo in preteplelo. Policaji so prišli na mesto, a si nijso upali vencev s kipa pobrati. In ker tudi pozneje župan tega ukaza nij poslal, spodili so protavniki procesije policaje na stran, ter so sami vence s kipa pometali. Zabavljali so tudi duhovnikom pri kapeli, ki so bili pred druhaljo v velike nevarnosti, dokler nijso prišli žandarji in policaji jim na pomoč.

* (Nobiling), ki je nemškega cesarja streljal, potem pa sam sebe, valjda ne bode umrl, a ostane najbrž blazen. Kar zdaj govori je vse nerazumljivo.

* (Na dnu morja.) Poročali smo ob svojem času obširno o potopu nemške ladije „grosser kurfürst“. Potapljavci skušali so uže večkrat priti v notranjost ladije, ki leži na dnu morja, a vselej brez uspeha. V petek minolega tedna spustil se je zopet jeden potapljavec v morje, da bi videl, kaj se je uže zgodilo z vtopljeno ladijo. Ladija je preklana na dva kosa. Le malo prostorov v njej je še kamor voda še nij vsihla. Potapljavec skušal je po malem te odpreti, a kakor hitro je naredil le malo špranjo, je voda z močjo notri silila, ter na površje razno obleko plovila. Kanoni ležijo ob straneh, in pri jednem mrtvo truplo vojaka, katero je potapljavec na površje spravil. Razen tega našel je še druge tri mrtva trupla nesrečenih vojakov, do cela še ne poškodovanih. Mrtvih truplov nesrečnih našli so še le 16. Potapljavec našel je tudi dnevnik jednega kadeta in z velikim trudom prinesel je na površje morja jedno jekleno kroglo za kanone; iz te kroglice dal je napraviti prstane in druge reči, ter jih razdelil mej pomorske in mestjane.

* (Zoper nenravnost.) V Londonu je društvo, katerega naloga je nenravne ali nepoštenne knjige, brošure, kakor tudi iskati nespodobne podobe in fotografije, ter jih uničevati. Udje in uradniki tega društva so tudi jako marljivi, ter so uničili od početka svojega društva 93.487 nespodobnih knjig, 375.487 nesramnih podob in 5933 kart, in družih rečij na katerih so bile namalane nečiste podobe.

Tujci.

2. julija:

Pri Slonu: Kraigher iz Postojne. — Puhs iz Maribora. — Wedič iz Gradca. — pl. Rusnov iz Zagreba. — Batagliari iz Trsta. — Trevisan, Šuber iz Montaleona. — Hrovat iz Pulja.

Pri Maslet: Dr. Kühn iz Dunaja. — Erker iz Trsta. — Tavelles iz Dunaja. — Faber iz Kočevja. — Weber iz Gradca. — Walheim, Klein, Wertheimer iz Dunaja.

Pri Zamorel: Denovšek iz Gorenjskega. — Juvaneč iz Ljubljane.

Dunajska borza 3. julija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	64	gld.	55	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	66	"	60	"
Zlata renta	75	"	10	"
1860 drž. posojilo	114	"	—	"
Akcije narodne banke	843	"	—	"
Kreditne akcije	260	"	25	"

London	115	55
Napol.	9	16
C. kr. cekini	5	45
Srebro	100	75
Državno marke	57	15

Loterijne srečke.

V Trstu 28. junija: 65. 55. 3. 85. 10.
V Linci 28. junija: 67. 7. 63. 16. 6.

Wir empfehlen
als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Bettelagen, Zeltstoffe

der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2.

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

Slovenske knjige.

V „narodnej tiskarni“ se dobé, in morejo tudi po poštnem povzetji naročiti najnovejše slovenske knjige:

1. „Doktor Zober“, originalen slovensk roman od J. Jurčiča. Cena 60 kr.
2. „Kalifornske povesti“ od Bret Harte-a. Cena 50 kr.
3. „Tugomer“, tragedija v 5. dejanjih. Spisal J. Jurčič. Cena 60 kr.
4. „Na Žerinjah“, izviren roman. Spisal Janko Krsnik. Cena 60 kr.
5. „Župnik Wakefieldski“. Spisal Oliver Goldsmith. Iz angleščine poslovenil Janez Jesenko. Cena 1 gld.
6. „Mej dvema stoloma“, izviren roman. Spisal J. Jurčič. Cena 50 kr.
7. „Ovet in Sad“, izviren roman. Spisal J. Jurčič. Cena 80 kr.

Slovenske

lepoznanske knjige.

V založbi „Narodne tiskarne“ v Ljubljani so izšle in se morejo dobiti sledeče slovenske knjige:

A. Romani in povesti:

1. Erazem Tatenbah. Izvirna povest, spisal J. Jurčič, velja 50 kr.
2. Meta Holdenis. Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.
3. Kantorčica. Roman s pogorskega zakotja, Češki spisala Karolina Světa; poslovenil Franjo Tomšič, velja 50 kr.
4. Prvi poljub. Novela, spisal J. Skalec. — Na črni zemlji. Novela, spis. J. Skalec, velja 25 kr.
5. Kazen. Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — Cerkev in država v Ameriki. Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik, velja 25 kr.

B. Listki v zvezkih:

- I. zvezek, ki obsega: Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajc Bož. — Prešern, Prešerin ali Presiren, sp. Fr. Levstik. — Telčija pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trstvo z grozdjem na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čigava bode? Novelica, sp. J. Ogrinec. Velja 25 kr.
 - IV. zvezek, ki obsega: Lepi dnevi. Sp. Paulus. — Plasč. Novela. Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Gorenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih narodnih pesnij. Spisal prof. dr. Krek. Velja 25 kr.
- Kdor hoče katero koli teh knjig dobiti, naj piše „Narodnej tiskarni“ in jih dobi po poštnem povzetju. Vse skup se dajo za znižano ceno 2 gold.

V „Narodnej tiskarni“ v Ljubljani jo izšlo in se dobiva:

VIII. zvezek „Listki“:

Pomladanski valovi.

Roman, spisal I. Turgenjev, poslovenil dr. M. Samec. 8° 17 pol. Cena 60 kr.

Potem

Trije javni govori.

Govorili prof. Fr. Šuklje, Iv. Tavčar in prof. Fr. Wiesthaler v Ljubljanski čitalnici. 8° 9 pol. Cena 30 kr.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.